

Skallan-Rå, Kvæfjord kommune.
Foto: Robert Nygård

KULTURMILJØ OG LANDSKAP AV NASJONAL INTERESSE

Dette er et kunnskapsgrunnlag som skal medvirke til bærekraftig forvaltning av kulturmiljø i byer og tettsteder, og i landskap av nasjonal interesse.

Oversikten *kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse* bygger på de nasjonale målene for kulturmiljøforvaltningen, Europarådets landskapskonvensjon, og etableres i tråd med bestillinga i Meld. St. 16 «Nye mål i kulturmiljøpolitikken».

Oversikten slår sammen registrene NB!-registeret (Kulturmiljøer av nasjonal interesse i byer og tettsteder) og KULA-registeret (Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse). Oversikten skal også inkludere flere kulturmiljø som på bakgrunn av geografisk plassering, art eller størrelse ikke er en del av disse etablerte registrene. Dette kan blant annet være uthavner, fiskevær, industriområde, militæranlegg og kanalanlegg.

Kulturmiljø og landskap er et resultat av areal- og ressursbruk over tid. Områdene som velges ut som nasjonalt interessante områder, skal sammen vise mangfoldet i historien vår.

Kulturmiljø er et område der kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.

Landskap er en samlebetegnelse for naturgitte og menneskeskapte omgivelser, og omfatter både natur og kultur.

Hvorfor ha en oversikt over kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse?

Våre omgivelser har alltid vært i endring, men nå skjer endringene raskere enn noen gang. Dette kan medføre at viktige kulturmiljø- og landskapsverdier går tapt. Vi trenger derfor kunnskap om hvilke verdier som finnes i disse områdene, og hva som skal til for å ta vare på dem. For eksempel når nye hovedveier skal bygges, vindmøller reises eller bymiljøer fortettes, er det viktig å ha kartlagt kulturmiljøer og landskap. Verdier og helheten i disse områdene skal både kunne utnyttes som en ressurs, og ivaretas på best mulig måte.

Kulturmiljø og landskap gir mange muligheter for opplevelser. Menneskeskapte spor, og lokalt særpreg, danner grunnlag for verdiskaping og utvikling. Spor etter fortiden kan gjøre et område mer attraktivt og danne grunnlag for turisme, nærings- og bostedsutvikling.

Hvordan går vi frem?

Kulturmiljøene og landskapene som nå skal bli en del av oversikten, skal velges ut i nært samarbeid med regional kulturminneforvaltning, som er fylkeskommunene og Sametinget. Kommunene får en aktiv rolle underveis i arbeidet, og vil få informasjon om arbeidet tidlig i prosessen. Aktuelle områder drøftes, og kommunen kan komme med innspill. Fylkeskommunene følger opp kontakten med den enkelte kommune og lager utkast til tekster om kulturmiljø og landskap. Riksantikvaren sender tekstene på høring. I løpet av høringen ønsker vi innspill om de foreslåtte områdene, slik at vi får en best mulig oversikt. Kulturmiljøene og landskapene vil legges inn i [kulturminnedatabasen Askeladden](#), og vil bli tilgjengelig gjennom nettsiden [Kulturminnesøk](#).

Hva betyr det at et kulturmiljø eller landskap er av nasjonal interesse?

Oversikten er et kunnskapsgrunnlag som kommune, fylke, Sametinget og andre private og offentlige aktører, kan bruke i forbindelse med planlegging og utvikling.

Plan- og bygningsloven er det viktigste verktøyet i dette arbeidet, blant annet gjennom bruk av hensynssoner i regulerings- og kommuneplaner, eller i kommunale kulturminneplaner. Dersom det blir foreslått endret arealbruk eller tiltak innenfor et kulturmiljø eller landskap som i vesentlig grad er i konflikt med de kulturhistoriske verdiene som søkes bevart, kan det danne grunnlag for innsigelse. Oversikten brukes som et prioriteringsverktøy i kulturmiljøforvaltningen ved at det tidlig signaliseres hvor det må tas særlig hensyn i planlegging og utvikling. Viser i denne sammenhengen til Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv «T-2/16 -Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis»

En status som nasjonalt interessant kulturmiljø eller landskap betyr ikke at arealene blir del av en verneplan, og arealene blir heller ikke formelt fredet.

Det er viktig med aktiv bruk av kulturmiljøene og landskapene. En status som nasjonalt interessant område skal ikke stoppe utviklingen, men bidra til en god og bærekraftig forvaltning som ivaretar kulturmiljøverdiene.

Ålesund. Foto Lene Buskoven, Riksantikvaren

Kulturmiljø og landskap med store verdier

Riksantikvaren vil med denne oversikten

- vise mangfoldet av kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse i landets fylker
- bidra til økt kunnskap og bevissthet om kulturmiljø og landskap i kommuner og relevante sektorer
- gi tidlige og tydelige signaler fra kulturmiljøforvaltningen om hvilke kulturmiljø og landskap det må tas særlig hensyn til i planlegging og utvikling av arealer

Oversikten skal dekke hele spekteret av nasjonale, kulturhistoriske interesser i kulturmiljøer og landskap, fra by og tettsted, til områder i mer rurale strøk. Kulturmiljøene og landskapene som omgir oss er en felles gode. Det er opp til alle, kommunal- og regional planforvaltning, eiere, arkitekter etc., å ta ansvar og bidra til å sikre kunnskap om, og bidra til bærekraftig forvaltning og utvikling av, disse områdene.

Det er ønskelig at oversikten skal øke engasjementet. Ikke bare for områder av nasjonal interesse, men også for de kulturmiljøer og landskap som er av lokal eller regional interesse.

Tilskuddsordninger:

Det følger ikke automatisk med midler knyttet til kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse. Men det finnes en rekke tilskuddsordninger som kan være relevante. Ved søknad på flere av disse ordningene vil det være en fordel å ha verdier som er av nasjonal interesse.